

JESPER HELDGAARD
TIMBUKTU FONDEN
OKTOBER 2020

ANALYSE AF DET
INTERNATIONALE
UDVIKLINGS
SAMARBEJDE I
FINANSLOVS
FORSLAGET
FOR 2021

Grøn kurs ud af krisen

timbuktu
FONDEN

HIGHLIGHTS

Denne analyse viser blandt andet at

Dansk bistand i kroner og øre **falder i 2021**, selv om regeringen erkender, at verdens fattige **rammes allerhårdst af coronakrisen**

Den **nye "normal" for dansk udviklingsbistand er 0,7 pct.** af BNI – langt under 1 pct. som for 20 år siden og 0,85 pct. som for 5 år siden

Regeringen **fortsætter den grønne kurs**, den indledte sidste år: Bevillingen til naturressourcer, energi og klimaforandringer **tredobles** i 2021 i forhold til 2019

Vand vender tilbage som en **prioriteret sektor** for dansk udviklingsbistand

Der bliver endnu **flere penge til migration og udsendelse** – og Danmark får en migrationsambassadør

Dansk bistand skal i **stigende grad rettes mod 'pionerindsatser'** – det, der tidligere blev betegnet som projektstøtte

Der bliver **mindre fokus på de langsigtede landeprogrammer**, som har været en væsentlig grund til den internationale anerkendelse, dansk bistand har nydt

Fortsat fokus på Afrika kan betyde **farvel til de sidste danske prioritetslande i Asien**

Det danske **bidrag til EU-bistanden stiger voldsomt** – både i absolutte tal og som andel af den faldende danske bistand

Danidas årtier gamle **oplysningspulje og oplysningsudvalg kan være fortid**. Puljen blev i al stilhed coronasuspenderet i 2020, og udvalgets termin udløb

FORORD

Grøn kurs ud af krisen

Endnu et markant løft af den grønne udviklingsbistand i 2021. Det er det mest markante nye aftryk på det danske udviklings samarbejde fra den S-regering og udviklingsminister Rasmus Prehn, der tiltrådte sidste år. Rasmus Prehn har i sin ministertid også tilført udviklings-samarbejdet et velkomment skud begejstring med sit engagements-projekt og sin evigt entusiastiske talen området op. Som når han kalder sig solidaritetsminister og proklamerer, at "Danmark vil og skal tage lederskab for den grønne omstilling internationalt og i udviklings-samarbejdet."

Så på de områder har den nye regering og udviklingsminister betydet en ny start for den danske udviklingsbistand efter 4 år med nedskæringer under borgerlige regeringer.

Men på andre væsentlige områder fastholder regeringen kursen fra tidligere år: Solidariteten og begejstringen rækker ikke til – selv midt i en coronakrise, der rammer verdens fattige allerhårdst – at løfte dansk bistand fra de 0,7 pct. af BNI, som de borgerlige regeringer har

gjort til den nye normal. Rasmus Prehn lyder som et ekko af Ulla Tørnæs, når han forsvarer de 0,7 pct. som loftet for, hvad Danmark har råd til.

Det er heller ikke nyt, at Danmark giver mere til at hjælpe flygtninge i de nærområder, der ligger fjernt fra Danmark.

Samtidig bliver prisen for at gøre mere på udvalgte punkter under stadig snævrere økonomiske rammer tydeligere: Snart kan Danmark stå helt uden prioritets-lande ikke bare i Latinamerika, men også i Asien. Og de mange nye pionerprojekter finansieres ved at skære i de landeprogrammer, der netop har været rettet imod at opbygge den kapacitet og de institutioner i modtagerlandene, der er nødvendige forudsætninger for resultater og bæredygtighed

	BLÅ FL 2019	RØD FFL 2020	S FFL21
Bilateral bistand	3.888,8	3.850,5	3.826,3
Bistand gennem danske civilsamfundsorganisationer	945,4	935,8	935,8
Naturressourcer, energi og klimaforandringer	630	1.445	1.645
Oplysning	58	55	88,5
Multilateral bistand gennem FN m.v.	1.996,7	1.908	1.801,7
Udviklingsbanker, -fonde og EU	2.014,2	2.058,9	1.582,4
Partnerskaber for bæredygtig vækst og grøn omstilling	1675,5	1.404	1.138
Humanitær bistand	2.600	2.700	2.700
Reserver	-39,7	176	82,1
I alt 506.3	13.769,9 ¹⁾	14.533,2	13.799,8 ²⁾
Fællesskabsfinansieret EU-bistand	1.315,3	1.242	1.897,2
Udgifter til modtagelse af flygtninge i Danmark	509	319,8	324,4
Administration af udviklingsbistanden	726,6	800,3	803,9
I øvrigt under ulandsrammen	143	203,1	208,1
Total ulandsrammen	16.269,8	17.098,4	16.653,3
Efterregulering	182,8	0	380,1
Total inkl. efterregulering	16.452,6	17.098,4	17.033,4

¹⁾ Her er indregnet efterregulering for 2017 på 182,8 mio. kr.

²⁾ Her er indregnet efterregulering for 2019 på 380,1 mio. kr.

NEDSLAG SIDEN FFL20

Kronologi 2019

7. NOVEMBER

Evaluering Dansk mærkesag gået i glemsel

Danmark spillede en fremtrædende rolle, da FN's Sikkerhedsråd i 2000 vedtog resolution 1325 om kvinder, fred og sikkerhed, men den danske indsats for at beskytte kvinder og piger i områder ramt af krige og konflikter er de seneste år nedprioriteret, og det kan mærkes, konkluderer en evaluering, der fremkalder usædvanligt skarpe reaktioner fra både udenrigs- og udviklingsministeren om den tidligere regering. Begge ministre lover en forstærket indsats.

2. DECEMBER

Finanslovsaftale S, SF, R, EL og Alt

Regeringen indgår en aftale om finansloven for 2020 med Radikale Venstre, Socialistisk Folkeparti, Enhedslisten og Alternativet. Det lykkes ikke støttepartierne at få Socialdemokratiet med på at hæve bistanden over de 0,7 pct. af BNI i 2020, som var udgangspunktet i regeringens forslag til finanslov. Og dog: For parterne aftaler at afsætte 150 mio. kr. ekstra [additionalt] til klimabistand i 2020. Det svarer til 0,08 pct. af BNI og betyder, at Danmark officielt vil bevilge 0,71 pct. af BNI i bistand i 2020, selv om støttepartierne protesterer og siger, at de 150 mio. kr. skal være additionelle og derfor ikke bør medregnes i udviklingsbistanden. Finanslovsaftalen på 38 sider levner ikke plads til særskilte afsnit om udvikling, udland eller globale forhold. Til gengæld er der hele 7 sider om en styrket grøn omstilling. Det store slagnummer er, at Danmark skal reducere sine udledninger af drivhusgasser i 2030 med 70 pct. i forhold til 1990. Det skal bl.a. ske ved at oprette Danmarks grønne fremtidsfond med en kapacitet på i alt 25 mia. kr. fra forskellige kilder. Fondens midler skal også kunne investeres i udviklingslande,

12. DECEMBER

Evaluering Sådan kan store flygtningestrømme håndteres lokalt

Der er masser af ros til FN's Flygtningehøjkommissariat, UNHCR, i en Danida-evaluering af UNHCR's håndtering af næsten 200.000 flygtninge i et af Kenyas fattigste områder på en måde, der også tager hensyn til lokalbefolkningen. Men evalueringen peger også på, at de mange donorer, herunder Danmark, skal blive bedre til at bidrage og arbejde sammen, hvis modellen skal lykkes.

16. DECEMBER

Prehn annoncerer 20 mio. kr. til engagementspulje

På et møde hos Civilsamfund i Udvikling, CISU, annoncerer Rasmus Prehn, at han har afsat 20 mio. kr. af de uforbrugte 2019-bistandsmidler til at bidrage til hans 'bejstringsprojekt,' der skal styrke danskernes engagement i Danmarks udviklingssamarbejde og verdensmålene. Pengene skal forvaltes og bevilges af CISU i 2020 til civilsamfundsorganisationer og andre aktører.

bl.a. via IFU (Investeringsfonden for Udviklingslande), der styrkes med 1 mia. kr. Også Danmarks grønne diplomati styrkes med 5 mio. kr. årligt i 2020-2021.

De 4 støttepartier får enkelte andre mærkesager med i aftalen:

- **Kvoteflygtninge** En reserve på 40 mio. kr. til at genoptage Danmarks deltagelse i FN's kvoteflygtningeprogram. Det kan dække modtagelse af op til 500 kvoteflygtninge
- **Danwatch** 4 mio. kr. ekstra i 2020 til det uafhængige, journalistiske medie. De udmøntes i perioden 2020-2022
- **92-Gruppen** 1 mio. kr. ekstra i 2020 til 92-Gruppen, et samarbejde mellem 24 danske miljø- og udviklingsorganisationer

3. FEBRUAR Evaluering Lukning af Danida-kontor i Niger har kostet

Den danske indsats i Niger viser, at det er muligt at gøre en meningsfuld indsats i en skrøbelig stat, når man er fleksibel og arbejder tæt sammen med lokale partnere, konkluderer evaluering, der også fastslår, at lukningen af Danidas kontor i Niger i 2015 har reduceret Danmarks muligheder for indflydelse og opfølgning.

NEDSLAG SIDEN FFL20

Kronologi 2020

22. FEBRUAR Første danske coronabidrag

På et tidspunkt, hvor 99 pct. af verdens konstateret coronasmittede fortsat er i Kina, men hvor Verdenssundhedsorganisation WHO betragter risikoen for global spredning som høj, bevilger Danmark de første bistandskroner til at bekæmpe coronaen: 8 mio. kr. til WHO's krisefond til globalt beredskab og respons.

3. MARTS Store skiftedag i Udviklingspolitisk Råd

Der er kun 2 gengangere (Lars Engberg-Pedersen, DIIS, og Birgitte Qvist Sørensen, Folkekirkens Nødhjælp) fra det tidligere råd i det Udviklingspolitiske Råd på 11 medlemmer. Rasmus Prehn udnævner for 2019-21. Også formandskabet er nyt: Jarl Krausing fra Danmarks grønne tænketank Concito bliver næstformand, mens professor Anne Mette Kjær fra Aarhus Universitet bliver ny formand og bebuder, at rådet skal sætte mere gang i debatten om dansk udviklingssamarbejde.

10. MARTS 10 mio. kr. til corona-vaccine

Udviklingsminister Rasmus Prehn bevilger 10 mio. kr. til en global forskningsfond, der arbejder på at udvikle vacciner mod bl.a. corona/COVID-19-virusen og på at sikre, at sådanne vacciner også vil kunne nå de fattigste, bl.a. i udviklingslande. Det sker samtidig med, at OECD DAC sætter spørgsmålstegn ved, om sådanne bevillinger rent faktisk kan medregnes til udviklingsbistanden.

21. MARTS Akut coronapakke på 100 mio. kr.

Danmark bevilger 100 mio. kr. til akutpakke, der skal hjælpe udviklingslandene med at inddæmme og bekæmpe coronavirus. Pengene fordeles ligeligt mellem UNICEF og WHO.

26. MARTS 1 mia. kr. af dansk bistand omdirigeres til coronaindsatser

"Danske skatteydere kommer ikke til at betale ekstra", understreger Rasmus Prehn, da han annoncerer en standbypulje på 1 mia. kr. til at bekæmpe en potentiel coronakatastrofe i Afrika. Pengene findes nemlig ved at sætte længe planlagte infrastruktur-, klima- og skatteprojekter i bero og dermed uden at øge den samlede danske udviklingsbistand.

2. APRIL Bredt flertal i Folketinget bag udmøntning af coronamillioner

Et meget bredt flertal i Folketinget indgår aftale om brugen af 650 mio. kr. af den ekstra coronamilliard. Pengene skal bl.a. gå til danske civilsamfundsorganisationer, FN, Røde Kors og de mest sårbare afrikanske landes egne indsatser mod coronavirus.

16. APRIL Dansk bistand på sit laveste niveau i 40 år

Den danske bistand faldt fra 0,72 pct. af BNI i 2018 til 0,71 pct. i 2019 ifølge tal for den globale udviklingsbistand fra OECD's Udviklingskomité, DAC. Så langt nede har den ikke været siden 1979. I absolutte tal steg bistanden ganske vist fra 16,27 til 16,84 mia. kr. fra 2018 til 2019, men det skyldes alene, at Danmark blev rigere, og at vores BNI derfor steg. For første gang måske nogensinde undlader Udenrigsministeriet at udsende så meget som en pressemeddelelse om de nye DAC-tal.

5. MAJ Coronaen sætter fornyet fokus på sundhed i dansk bistand

På et webinar åbner Rasmus Prehn for, at sundhed igen kan blive en dansk prioritet i den nye strategi for udviklingssamarbejde, der ventes klar inden udgangen af 2021.

24. APRIL Dansk bistand via multilaterale tordner frem

Den andel af Danmarks bilaterale udviklingsbistand, der kanaliseres via multilaterale institutioner, er fordoblet på få år, viser en opgørelse foretaget af Globalnyt på basis af tal fra OpenAid.dk. I 2019 gik næsten 4,5 mia. kr. af Danmarks bilaterale bistand gennem det multilaterale system. Opgørelsen viser, at hele 56,9 pct. af Danmarks bistand i 2019 blev leveret gennem det multilaterale system, selv om den multilaterale andel af dansk bistand officielt opgives som 30,6 pct.

DET ER ET KLOKKEKLART EKSEMPEL PÅ, HVORDAN DEN DEL AF UDVIKLINGSBISTANDEN, DER GÅR TIL REEL UDVIKLING, IGEN OG IGEN BLIVER UDHULET

Christian Juhl, Enhedslisten, til Altinget

19. MAJ Udviklingsbistandens bidrag til fredsfond mangedoblet

Næsten en halv milliard kroner. Så meget brugte Danmark i 2019 via Freds- og Stabilitetsfonden i 15 vidt forskellige lande for at fremme stabilitet i skrøbelige og konfliktramte brændpunkter og for at forebygge ekstremisme og migration. Det fremgår af den årsrapport, fonden udgiver – i modsætning til Danida, hvis seneste årsberetning er fra 2014. 400 af fondens 489 mio. kr. i 2019 finansieres af udviklingsbistanden. I 2010 var det tal blot 60 mio. kr.

26. MAJ

De 150 ekstra klima-millioner udløses

Regeringen og dens 4 støttepartier indgår en aftale om brugen af de 150 mio. kr. i additional klimabistand, støttepartierne fik med i finanslovsaftalen for 2020.

De undgår dermed den fælde, Konser-vative gik i, da de i 2015 fik gen-nemtrumpfet 300 mio. kr. ekstra til bistand i finansloven for 2016.

De penge blev nemlig aldrig udmøntet.

NEDSLAG SIDEN FFL20

Kronologi 2020

3. JUNI

Evaluering Få nu lavet en strategi for forskning

Danmark har aldrig haft en overordnet strategi for sin støtte til udviklingsforskning, og det er en fejl, der snarest bør rettes op på, konkluderer evaluering, der ellers dokumenterer pæne resultater af de ca. 2 mia. kr., Danmark i perioden 2008-2018 har bevilget til formålet.

10. JUNI

Bredt politisk flertal bag corona-hjælpepakke 2 til Afrika

Mens den første corona-hjælpepakke til Afrika 2. april havde fokus på at stoppe smittespredning, sigter hjælpepakke 2 på at beskytte nogle af verdens mest sårbare mennesker mod konsekvenserne af coronaen. Hjælpepakken er på i alt 365 mio. kr. og har igen et bredt flertal i Folketinget bag sig. Pengene bruges bl.a. på sundhed, fødevarerhjælp og uddannelse. Hermed er hele coronamilliarden udmøntet.

30. JUNI

Ikke mere oplysning i 2020

Udenrigsministeriet beslutter at suspendere oplysningspuljen for resten af 2020, fordi coronakrisen har gjort al rejseaktivitet til udviklingslande usikker. Ansøgere, der søgte runden med frist den 2. marts 2020, får direkte besked om, at deres ansøgning ikke vil blive behandlet, og at der ikke vil komme yderligere ansøgningsrunder i 2020. Også rejsestipendierne suspenderes. Samtidig udløber den 3-årige periode for puljens bevillingsudvalg, og der udnævnes ikke et nyt udvalg. Der træffes heller ikke umiddelbart nogen beslutning om, hvad der skal ske med de 18 mio. kr., der ikke kommer til udbetaling.

11. JUNI

Corona kan få dansk udviklingsbistand i 2020 til at styrtdykke

Finansministeriets varsel om, at dansk økonomi i 2020 vil opleve et fald på 5 ¼ pct. pga. coronakrisen, kan skære næsten 1,4 milliarder kroner af den bistand, der blev vedtaget med finansloven for 2020, hvis bistanden fastholdes på 0,7 pct. af BNI, viser en beregning foretaget af Globalnyt.

8. JULI

Prehn varsler faldende bistand i 2021

300 mio. kr. Så meget skanner Rasmus Prehn i et svar til Udenrigsudvalget, at den danske bistand vil falde med i 2021, fordi coronakrisen forventes at erstatte den sædvanlige vækst i dansk økonomi med et fald. Derfor er der udsigt til, at det BNI, de 0,7 pct. beregnes af, bliver mindre. Prehn forholder sig ikke til – og bliver ikke spurgt, om coronakrisen betyder et fald i bistanden i 2020.

NORGE HAR MEGET AT LÆRE AF DANMARK VED AT TÆNKE PÅ FN SOM ET MARKED

Grete Faremo

31. JULI

Norge har meget at lære af Danmark

Danmark sælger 13 gange så meget til FN som Norge, konstaterer norske Bistandsaktuelte på basis af nye tal, der viser, at Danmark fra 2019 solgte for hele 630 mio. dollar til FN, der kun købte ind for 48 mio. dollar i Norge. Det får den tidligere norske udviklingsminister og nu chef for FN's Kontor for Projektledelse, UNOPS, Grete Faremo, til at opfordre sine norske landsmænd til at hente inspiration i Danmark, der er hjemsted for UNOPS-hovedkontoret og for hele 1.800 FN-ansatte.

6. AUGUST

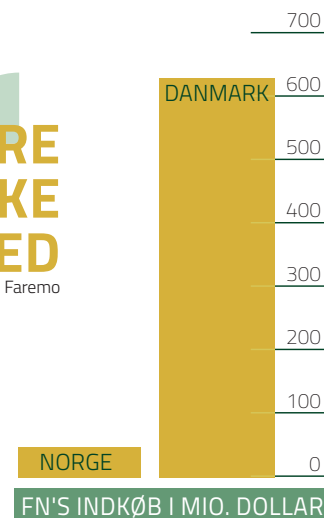
Danmark tager 200 kvoteflygtninge fra Rwanda

Udlændinge- og integrationsminister Mattias Tesfaye annoncerer, at Danmark i 2020 vil tage imod 200 kvoteflygtninge fra Rwanda, primært kristne fra DR Congo og Burundi. Som et led i finanslovsaftalen for 2020 blev der afsat 40 mio. kr. til at tage imod op mod 500 kvoteflygtninge – som Danmark gjorde, indtil Venstre-regeringen i 2016 satte en stopper for dét. S-regeringen åbnede i 2019 igen døren på klem for kvoteflygtninge, og i februar 2020 modtog Danmark 16 særligt behandlingskrævende, syriske flygtninge. Selv om der pr. 4. august 2020 var registreret et rekordlavt antal asylansøgere i Danmark, ca. 830 i årets første 7 måneder mod 2.716 i hele 2019, vurderer ministeren, at Danmark fortsat står med så store integrationsproblemer, at vi kun kan modtage 200 kvoteflygtninge.

20. AUGUST

Uenighed om brug af udviklingsmidler i Europa

En bevilling på 15,4 mio. kr. til at få strandede migranter på Vestbalkan til at rejse hjem er relevant brug af udviklingsmidler, mener ministrene Prehn og Tesfaye, mens både Enhedslisten og SF ifølge Altinget prøver at teste mod bevillingen.

Mere klima - færre penge

Grønne ambitioner – trods 0,7 pct.-loft og coronakrise

”Klimakrisen raser. Verden er samtidig ramt af en COVID-19 pandemi. De fattigste og svageste rammes hårdest, og uligheden stiger.

For første gang i 20 år stiger antallet af fattige i verden.” Sådan lød den manende indledning på Regeringens Udviklingspolitiske Prioriteter 2021, der blev fremlagt sammen med forslaget til finanslov for 2021. Budskabet fra regeringen var klart: Nok er Danmark hårdt ramt af coronakrisen, men verdens fattige rammes endnu hårdere.

Men det fik ikke regeringen til at fravige sit mantra om, at dansk udviklingsbistand maksimalt skal udgøre 0,7 pct. af den danske bruttonationalindkomst (BNI). Og med et faldende dansk BNI i 2021 på grund af coronakrisen betyder det færre penge til udviklingsbistand: 16,65 milliarder kr. i 2021 mod 17,1 mia. kr. i år – helt præcist et fald på 445,1 millioner kr.

Det er første gang, siden V-regeringen kom til i 2015 og skar udviklingsbistanden fra godt 0,8 pct. af det danske BNI til 0,7 pct., at den danske bistand i absolutte tal falder.

Og situationen er også en helt anden, end da S-regeringen fremlagde sit første forslag til finanslov, FFL20, i 2019, hvor der stadig var udsigt til økonomisk vækst og derfor 678,6 mio. kr. mere i bistand – alene pga. et stigende dansk BNI.

DANMARK SPILLER OG SKAL SPILLE EN INTERNATIONAL UDVIKLINGSPOLITISK ROLLE. SOM FOREGANGSLAND, DER INSPIRERER ANDRE OG STØRRE LANDE OG ØKONOMIER TIL AT FØLGE TROP

Regeringens Udviklingspolitiske Prioriteter 2021

Plads til ambitioner

Trods 0,7 pct.-loftet har regeringen store ambitioner for den danske udviklingsbistand: ”Danmark spiller og skal spille en international udviklingspolitisk rolle. Som foregangsland, der inspirerer andre og større lande og økonomier til at følge trop,” hedder det i Regeringens Udviklingspolitiske Prioriteter 2021. Og ambitionerne er grønne, har fokus på Afrika og på migration.

DANSK BISTAND I 2021 I MIO. KR.

0,7 pct. af BNI	16.653,3
Efterregulering for 2019	380,1
Efterregulering 2021-BNI	78,6
Til disposition i 2021	17.112

78,6 mio. kr. ekstra på vej

Oven i de 380,1 mio. kr. kan der være 78,6 mio. kr. ekstra på vej til udviklingsbistanden i 2021. Det skyldes, at tallene i det trykte finanslovsforslag er baseret på skøn fra maj for det danske BNI i 2021. Samtidig med at FFL21 blev fremlagt, kom der også en ny økonomisk redegørelse fra Finansministeriet, der opjusterer BNI-skønnet for 2021 og altså sikrer 78,6 mio. kr. ekstra til udviklingsbistanden i 2021. I alt 458,7 mio. kr., der mere end udligner det fald på 445,1 mio. kr., der var udsigt til i 2021.

Kanin op af hatten

Trods faldet i det danske BNI i 2021 kan den danske bistand lande på næsten samme beløb i kroner og øre i 2021 som i 2020. Helt uventet har regeringen nemlig fundet 380,1 mio. kr. til at afbøde en væsentlig del af det fald i bistanden, som der ellers var lagt op til. Pengene kommer fra den såkaldte reguleringsmekanisme, der blev indført i 2017. Det skete især for at håndtere udsving i udgifter til at modtage flygtninge, men også ændrede BNI-skøn, over en 3-årig periode. Paradoksalt nok viser den seneste opgørelse for 2019 et højere BNI end hidtil antaget, og det betyder, at der ikke blev givet nok tilsagn i 2019 til at nå de 0,7 pct. Derfor efterreguleringen, selv om Danmarks bistand ifølge de officielle OECD DAC-tal faktisk havnede på 0,71 pct. i 2019. Men rationale er, at de 0,7 pct. af BNI også skal nås på tilsagnstallene for at sikre, at udbetalingerne de følgende år lander på den rigtige side af 0,7 pct.

Bistand

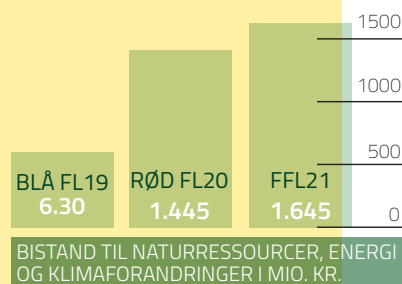
+ 78,6 mio

Klima og miljø

Endnu et løft til den grønne bistand

Selv om Danmarks samlede udviklingsbistand falder næste år, så vil S-regeringen fortsætte og forstærke den omlægning til en grønnere udviklingsbistand, den indledte i 2019. Der skal bruges endnu flere penge – 450 mio. kr. – på klima og den grønne dagsorden i 2021 end i 2020. Som regeringen selv proklamerer, så "tager regeringen grønt lederskab og omlægger udviklingsbistanden til historisk højt grønt niveau". 2,9 mia. kr. opgør regeringen selv den grønne udviklingsbistand til i 2021.

Og selv om regeringen medregner en række andre indsatser som 'grønne', end dem, der direkte står på finanslovsposten, "naturressourcer, energi og klimaforandringer", så ER der tale om en klar, grøn opprioritering. På VLAK-regeringens seneste finanslov – for 2019 – var der blot afsat 630 mio. kr. til "naturressourcer, energi og klimaforandringer". Det voksede til 1.445 mio. kr. i finansloven for 2020 og med yderligere 200 mio. kr. i FFL21 til i alt 1.645 mio. kr. Næsten en tredobling på 2 år.

Boost til energi og vand

I finansloven for 2020 kom et helt nyt punkt til under den grønne bistand, nemlig energi og vandressourcer. Til det blev der i 2020 afsat 175 mio. kr., og det må nu betegnes som en beskeden begyndelse. I 2021 – og i alle årene frem til og med 2024 – er der nemlig afsat ikke mindre end 709,5 mio. kr. – altså en 4-dobling. I 2021 skal pengene bl.a. gå til:

- 90 mio. kr. til Verdensbankens energisektorprogram i Afrika
- 149,5 mio. kr. til Den Afrikanske Vandfacilitet
- 80 mio. kr. til decentral solenergi i Afrika
- 120 mio. kr. til klimatilpasning, vand og naturressourcer i Mali
- 130 mio. kr. til UNICEF's One Wash-sektorprogram i Etiopien

Grønt fordrivelsesinitiativ

De ekstra grønne millioner skal i høj grad gå til de nye 'pionerindsatser', regeringen i stigende grad vil prioritere. De skal også helst have fokus på Afrika, og kan de være med til at forbedre levevilkår i nær-områder og dermed bidrage til at begrænse migration, ja, så gør det bestemt heller ikke noget. Det klareste eksempel på det er et såkaldt "grønt fordrivelsesinitiativ" med fokus på Sahel og Afrikas Horn, hvor der etableres et flerårigt program – med et årligt dansk bidrag på 200 mio. kr. Initiativet skal bistå de berørte lande med at udvikle løsninger på udfordringer, der forstærkes af klimaforandringerne. Det var i øvrigt allerede med på finansloven for 2020, men var blandt de indsatser, der blev sat i bero for at sikre 1 milliard kr. til akutte coronaindsatser.

677,5 mio. kr. til Klimapuljen

Den helt store post i den grønne bistand er Klimapuljen, der står til 677,5 mio. kr. i 2021. En lille stigning på 2,5 mio. kr. i forhold til 2020. Heraf går 225 mio. kr. til Den Grønne Klimafond – et fald på 15 mio. kr. i forhold til 2020. Der bliver også 100 mio. kr. fra Klimapuljen til bæredygtig energi i Afrika, mens 197,5 mio. kr. afsættes til bilaterale samarbejder inden for vedvarende energi med lande som Mexico, Sydafrika, Vietnam og Kina. Klimapuljens midler går i øvrigt til meget specifikke indsatser som:

- dekarbonisering af sektorer og værdikæder
- katalysatorindsats for grøn omstilling
- biogasanlæg i Kenya
- Det Internationale Energiagenturs arbejde med at fremme grøn omstilling og energieffektivitet i udviklingslande og vækstøkonomier

Hvad med klimatilpasning?

Det falder i øjnene, at der under Klimapuljen på FFL21 ikke optræder indsatser under overskriften klimatilpasning. I 2019 var der afsat 150 mio. kr. til klimatilpasning i de mindst udviklede lande, i 2020 100 mio. kr. til klimatilpasning i Uganda og Kenya, men altså ingen på FFL21.

Grønne, bilaterale indsatser for 541 mio. kr.

Når regeringen opgør den samlede grønne bistand i 2021 til 2,9 mia. kr., skyldes det, at den også medregner de "grønne" dele af Danmarks bilaterale programmer og af Danmarks støtte til den private sektor. 541 mio. kr. er der således i alt afsat til bilaterale landeprogrammer og indsatser for grøn og bæredygtig genopbygning efter COVID-19-krisen mm. i Etiopien, Tanzania, Burkina Faso og Bangladesh og til øvrige indsatser i Afrika.

Den Nordiske Udviklingsfond ind i varmen

Mens regeringen vil skære den samlede privatsektorstøtte, kontoen "Partnerskaber for bæredygtig vækst og grøn omstilling", fra godt 1,4 mia. kr. i 2020 til 1.138 mio. i 2021, vil den samtidig øge den grønne profil af denne støtte. Det gør, at den også kan medregne i alt 697,5 mio. kr. fra kontoen i sin grønne opgørelse af udviklingsbistanden. De ekstra penge går blandt meget andet til flere nye myndighedssamarbejder inden for energi. På en anden konto optræder et helt nyt bidrag på 40 mio. kr. til Den Nordiske Udviklingsfond, NDF, der ellers i flere år har været dømt ude af dansk udviklingsbistand. Men fondens nye fokus på klima og bæredygtig udvikling har betydet, at den igen er kommet ind i varmen.

DANMARK VIL OG SKAL TAGE LEDERSKAB FOR DEN GRØNNE OMSTILLING INTERNATIONALT OG I UDVIKLINGSSAMARBEJDET – ELLERS RISIKERER VI, AT ANDRE LANDE UDFYLDER ROLLEN MED KULSORT KLIMAPOLITIK.

Udviklingsminister Rasmus Prehn 1. september 2020 i UM-PR

Penge til nye og gamle kendinge

De ekstra klima- og miljøpenge betyder også, at der i 2021 bl.a. bliver penge til:

GGGI også kendt som 3GI: Global Green Growth Institute, der støtter grønne vækstplaner i udviklingslande, får 50 mio. kr. i 2021 mod 20 mio. kr. i 2020

IUCN Den internationale Union for Naturbevarelse: Kom tilbage på finansloven med 40 mio. i 2020 og kan i 2021 se frem til samme beløb, der bl.a. skal gå til at beskytte biodiversiteten i udviklingslande. Derimod er der ikke nye penge i 2021 til CGIAR – populært kaldt Cigaren: Den Internationale Sammenslutning af Landbrugsforskningscentre, der måtte klare sig uden dansk støtte 2016-19, i 2020 fik 30 mio. kr. til at forske i, hvordan landbruget i udviklingslande kan tilpasse sig klimaforandringerne.

Migration, nærområder og humanitær bistand

Ny migrationsambassadør

Til migration (inkl. hjemsendelse) afsættes 490 mio. kr. i 2021 mod 290 i 2020. Heraf går de 110 mio. kr. til at "løfte regeringens ambition om et retfærdigt og humanitært asylsystem", der ligefrem har fået sin egen forkortelse (ROHA). Og nu også sin egen ambassadør, Danmarks første migrationsambassadør, der blev udnævnt den 10. september. Han får også til opgave at udvikle en ny international pilotmodel, der er målrettet fremtidens flygtningerespons i Afrika. Til den er der i 2021 afsat 125 mio. kr., som skal gå til en udvalgt flygtninge- og fordrivelseskrise i Afrika. Hvilken, oplyses ikke. Andre 50 mio. kr. afsættes til en indsats, der skal styrke modstandskraft, reducere skrøbelighed og forbedre levevilkår i Nordafrika. Den Internationale Organisation for Migration (IOM) fastholder i 2021 løftet fra 25 til 50 mio. kr. i 2020.

Flere flygtninge skal håndteres i nærområderne

Mere end 5 mia. kr. afsætter regeringen ifølge sine egne opgørelser i 2021 til nærområder, migration og skrøbelige lande. Det er hele 350 mio. kr. mere end i 2020. I den opgørelse er hele den humanitære bistand – som i 2021 fastholdes på de rekordhøje 2,7 mia. kr. – regnet med. Og det er den, fordi den skal sikre, at Danmark kan give akut nødhjælp og mere langsigtet humanitær bistand for at skabe bedre levevilkår blandt flygtninge og værtssamfund i nærområderne og andre lande ramt af menneske- eller naturskabte kriser. Hertil kommer nærområdeprogrammer, migrationsindsatser, og en række multi- og bilaterale bidrag til skrøbelige regioner og lande. Det overordnede rationale er at bidrage til, at flygtninge i langt højere grad kan håndteres i deres nærområder. Med i de godt 5 mia. kr. er også de 400 mio. kr., som udviklingsbistanden hvert år bidrager med til Freds- og Stabiliseringsfondens indsatser i lande og regioner som Syrien, Irak, Afrikas Horn, Sahel, Afghanistan, Østeuropa og Guineabugten.

Udsendelsesambassadør varriggøres

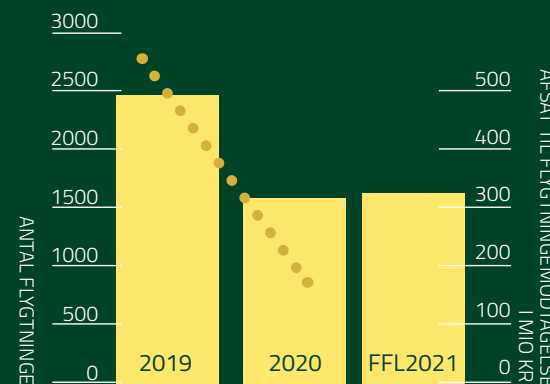
Regeringen vil fortsætte indsatsen for at få hjemsendt flere flygtninge, der har modtaget afslag på asyl i Danmark. 110 mio. kr. er direkte møntet på at forbedre oprindelseslandenes mulighed for håndtering af migrationsudfordringer og tilbagetagelse af egne statsborgere.

Samtidig har regeringen besluttet at – som det hedder – "varriggøre bevillingen" til den udsendelsesambassadør, der blev udnævnt i 2012 for at sætte mere gang i udsendelsen af afviste asylansøgere.

Flygtninge

Færre flygtninge – men lidt flere penge

324,4 mio. kr. Så meget er der afsat af udviklingsbistanden til at modtage flygtninge i Danmark i 2021. Det er langt under de beløb, der var afsat i 2015-2019, men næsten 5 mio. kr. mere end i finansloven for 2020. Og det kan undre, for antallet af asylansøgere i Danmark falder voldsomt i disse år. I 2019 var der afsat 494 mio. kr. til flygtningemodtagelse, men der blev kun brugt 347,8 mio. kr. Samme år blev der registreret 2.716 asylansøgere. 4. august 2020 var der kun registreret 830 asylmodtagere, og det kunne tyde på, at det afsatte beløb i 2020 – 319,8 mio. kr. – heller ikke bruges op. Alligevel er der altså i 2021 afsat næsten 5 mio. kr. mere til flygtningemodtagelse.

Større åbenhed om flygtningeudgifter

Tilbage i 2016 kom den daværende regering under kraftig kritik for at 'fifle' med tallene for de udgifter til at modtage asylansøgere i Danmark, som finansieres af udviklingsbistanden. Det fik Statsrevisorerne til at gå ind i sagen, som Rigsrevisionen med en beretning i september 2020 betragter som lukket. Dels fordi OECD siden har præciseret og konkretiseret, hvilke typer af integrationsindsatser der må tælle med som udviklingsbistand, og Danmark har justeret sin praksis derefter. Dels fordi Udenrigsministeriet har skabt mere åbenhed om udgifterne ved at stille data til rådighed om dem på OpenAid.dk.

Ikke et ord om kvoteflygtninge

FFL21 nævner slet ikke kvoteflygtninge, ligesom FFL20 heller ikke gjorde det. Men her fik støttepartierne i aftalen om finansloven for 2020 indføjnet, at Danmark igen skal modtage op imod 500 kvoteflygtninge, som Danmark gjorde det i årevis frem til 2016. Og i august 2020 annoncerede regeringen, at Danmark samme år vil tage imod 200 kvoteflygtninge fra Rwanda.

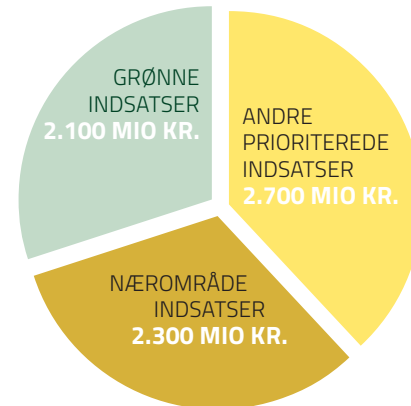
Afrika

Fortsat fokus – mindre forankring

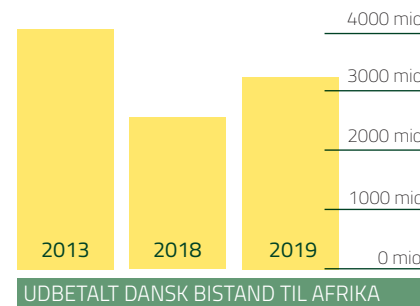
Udviklingsminister Rasmus Prehn fastslår igen og igen, at dansk udviklingssamarbejde skal have endnu mere fokus på Afrika. Og for første gang melder regeringen nu åbent ud, at det bliver på bekostning af Asien. Regeringen anslår selv, at 7,1 mia. kr. – næsten halvdelen af den danske bistand i 2021 – vil gå til Afrika under overskrifterne grønne indsatser, nær-områdeindsatser og andre prioriterede indsatser (se tabel). Opgørelsen er svær at gennemskue, men kan holdes op imod Udenrigsministeriets egen statistik, OpenAid.dk. Her opgives den samlede danske bistand til Afrika i 2019 til 3,2 mia. Det svarer til 19 pct. af den samlede danske bistand, og selv om det er en stigning i forhold til de seneste år, er der langt op til de 7,1 milliarder. Og til niveauet fra år tilbage. I 2013, f.eks., var den samlede danske bistand til Afrika på godt 4 mia. kr., svarende til 25 pct. af den samlede danske bistand.

Farvel til flere Danida Classic-lande?

Tanzania er det land, der gennem årene har modtaget mest udviklingsbistand fra Danmark, men FFL21 mere end antyder, at der kan være nye tider på vej. Det nuværende danske landeprogram udløber i 2020, men forlænges med et tilsagn på 100 mio. kr. i 2021. Det betyder, at et nyt dansk landeprogram udskydes et år, og det bebudes, at omfanget af det langsigtede engagement i Tanzania afventer forløbet af valget i oktober 2020. Usikkerheden understreges af, at der ikke budgetteres med nye tilsagn efter 2021. Og at de forventede udbetalinger falder dramatisk til blot 5 mio. kr. i 2023. Uganda har også i årtier været blandt hovedmodtagerne af dansk bistand. Her løber det nuværende landeprogram til og med 2022, men det er opsigtsvækkende, at der slet ikke forventes nye tilsagn til Uganda i nogle af årene 2020-2024, og at der i 2024 ikke forventes udbetalinger.

UDVIKLINGSBISTAND TIL AFRIKA

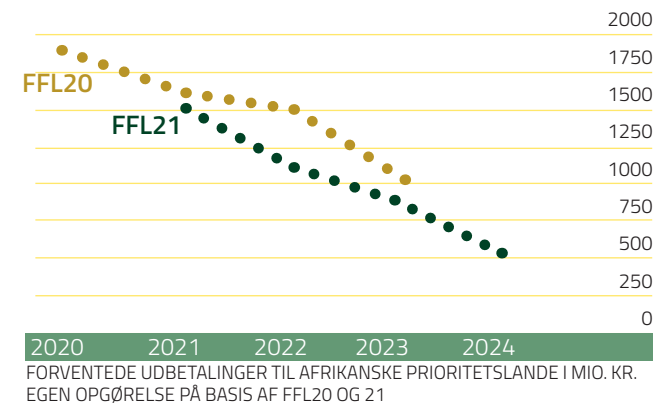

UDBETALT DANSK BISTAND TIL AFRIKA

KILDER: REGERINGENS UDVIKLINGSPOLITISKE PRIORITETER 2021 OG OPENAID.DK

Fra forankring til pionerprojekter

Den danske indsats i Afrika skal også i stigende grad ske igennem såkaldte "pionerprojekter", som regeringen søsætter flere af i 2021. Det er typisk grønne projekter og nær-områdeindsatser i meget bred forstand – adskillige af dem kan ligefrem kategoriseres i begge grupper. Det er også typisk indsatser, der ikke er forankret i et dansk landeprogram, og som gennemføres af internationale og/eller lokale partnere som EU, FN-organisationer og civilsamfundsorganisationer. F.eks. er et par af de nye grønne indsatser i 2021 – 130 mio. kr. til vand og sanitet i Etiopien og 120 mio. kr. til vand og naturressourcer i Mali – slet ikke nævnt i de respektive landeafsnit i FFL21. Tendensen fra programmer til projekter og væk fra langsigtede engagementer i danske prioritetslande i Afrika bekræftes af en opgørelse over de forventede udbetalinger til de resterende 8 danske prioritetslande i Afrika. De falder de kommende år, og det forventede fald er større i FFL21 end i tidligere finanslovsforslag.

FORVENTEDE UDBETALINGER TIL AFRIKANSKE PRIORITETSLENDE I MIO. KR. EGEN OPGØRELSE PÅ BASIS AF FFL20 OG 21

Danmark rykker nord på i Afrika

Udviklingen bekræfter de seneste års tendens, nemlig at Danmark nærmest siger helt farvel til Det sydlige Afrika, hvor Mozambique, Zimbabwe, Zambia og Malawi nu er fortid som danske prioritetslande. At den tendens fortsætter, bekræftes i Regeringens Udviklingspolitiske Prioriteter 2021, der klart og tydeligt siger, at regeringen i sin kommende udviklingspolitiske strategi vil "foreslå et klart og tydeligt fokus på Afrika og på lande og regioner, hvor der er danske interesser på spil."

AFRIKA ER VORES NABOKONTINENT, OG HER SKAL VI LÆGGE BÅDE FLERE KRÆFTER OG MERE TYNGDE, HVIS VI FOR ALVOR SKAL GØRE EN FORSKEL. DERFOR SØSÆTTER REGERINGEN I 2021 PIONERPROJEKTER I AFRIKA, BÅDE I NORDAFRIKA OG I AFRIKA SYD FOR SAHARA.

Regeringens Udviklingspolitiske Prioriteter 2021

Asien og Mellemøsten

JEG ER LIDT SKEPTISK OVER FOR DET HER MED AT LUKKE NED OG ÅBNE OP, NÅR DER KOMMER NYE REGERINGER, DER GERNE VIL MARKERE SIG..... DET ER MED TIL AT UNDERGRAVE EFFEKTIVITETEN AF BISTANDEN.

Lars Engberg-Pedersen, DIIS, til Altinget 9. september, 2020

Klar til dansk Asien-exit

I 2015 besluttede den daværende V-regering at udfase bistanden til det sidste danske prioritetsland i Latinamerika, nemlig Bolivia. Ud røg samtidig to afrikanske lande: Mozambique og Zimbabwe, samt hele tre lande i Asien: Nepal, Indonesien og Pakistan. Nu lægger S-regeringen med FFL21 op til, at det snart kan være slut med danske landeprogrammer i yderligere 3 asiatiske lande: Afghanistan, Bangladesh og Myanmar. Sker det, vil Danmark heller ikke i Asien længere have nogen prioritetslande. Både i Myanmar og Afghanistan udløber de nuværende danske landeprogrammer med udgangen af 2020, men i begge lande forlænges de ind i 2021 med en ekstrabevilling på 100 mio. kr. i Afghanistan og på 50 mio. kr. i Myanmar. For begge lande hedder det, at det sker "forud for beslutning om et kommende landeengagement". Samme lakoniske, men ildevarslende formulering bruges om Bangladesh, som har været et dansk prioritetsland siden landets uafhængighed i 1971. Her udløber det nuværende danske landeprogram først i 2021, men også dét forlænges med et tilsagn på 50 mio. kr. i 2021.

Hverken for Bangladesh eller Myanmar budgetteres der med nye danske tilsagn efter 2021, så regeringens udgangspunkt synes klart: De to lande er på vej ud. Og i Myanmar lægges der op til, at udfasningen kan gå stærkt: I 2021 forventes der udbetalt 74 mio. kr. til Myanmar, men intet fra 2022 og frem.

Lidt længere udfasning er der lagt op til i Bangladesh, hvor der i 2024 – det sidste år, FFL21 indeholder budgetoverslag for – forventes udbetalt 80 mio. kr. Regeringen synes ikke helt så afklaret i forhold til Afghanistan. Her er der i hvert fald budgetteret med årlige tilsagn på 100 mio. kr. til og med 2024. I alt forventes der i perioden 2020-24 udbetalt næsten en halv milliard kr. til Afghanistan.

Vi bliver i Mellemøsten

Palæstina – defineret som Gaza, og Vestbredden, herunder Jerusalem – er det eneste danske prioritetsland i Mellemøsten. Her udløber det nuværende danske landeprogram i 2020, men det forventes afløst af et nyt for perioden 2021-2025 med forventede tilsagn på 450 mio. kr. i hele perioden, heraf de 200 mio. kr. i 2021. Det sker, som det hedder, "dog afhængig af regeringens prioritering på de kommende finanslovsforslag." Syrien og nabolande har ikke status som danske prioritetslande, men har siden 2011 fyldt godt i det danske udviklings-samarbejde, og det fortsætter – i hvert fald til og med næste år, hvor der ventes et tilsagn på 200 mio. kr. Men det samlede danske bidrag i og omkring Syrien ventes i 2021 at løbe helt op i 700 mio. kr. i kraft af bl.a. humanitære bidrag, bidrag til asylsystem og via Freds- og Stabiliseringsfonden.

Den multilaterale bistand

Lidt tilbage for FN og udviklingsbankerne

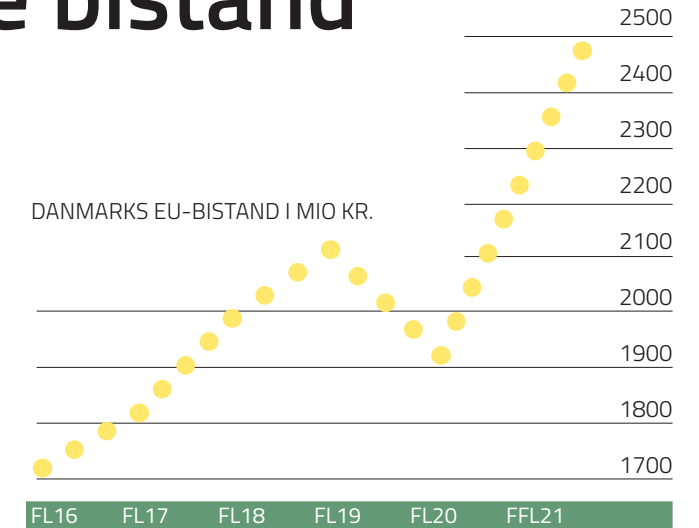
Samlet daler de danske bidrag til FN-systemet i 2021 med godt 100 mio. kr. i forhold til 2020 og lander på 1.802 mio. kr. Dermed fortsætter nedgangen fra den seneste blå finanslov, FL19, hvor der var afsat næsten 2 mia. kr. til FN-systemet. Godt nok har er det danske bidrag til FN's Udviklingsprogram (UNDP) hævet fra 217 mio. kr. i 2019 til 327 mio. kr. i både 2020 og 2021. Derimod er de samlede danske bidrag til befolkning, sundhed og ligestilling faldet: Fra 936 mio. kr. i 2019 til 828 mio. kr. i 2020. I 2021 løftes området igen en smule til 863 mio. kr. Det skyldes, at det danske bidrag til Verdenssundhedsorganisation (WHO) i lyset af coronakrisen er fordoblet fra 35 mio. kr. i 2020 til 70 mio. kr. i 2021.

Den samlede danske bistand på posten udviklingsbanker, -fonde og EU falder med næsten 1/2 milliard kr. fra 2020 til 2021, hvor den står til 1.582 mio. kr. Meget af det store fald kan forklares med teknikaliteter, som at flerårige tilsagn falder ujævnt over årene. Og at den del af EU-bistanden, der optræder på denne post, er under udfasning. Det drejer sig om Den Europæiske Udviklingsfond, der finansierer samarbejdet med de lande i Asien, Vestindien og Stillehavet, der er omfattet af Cotonou-aftalen og med lande og områder associeret med EU. Fremover vil hele EU's bistand blive finansieret over EU's almindelige budget, som Danmark også bidrager til, men over en anden konto.

Ufuldstændigt billede

Det hører med til historien, at finanslove – og forslag til finanslove – giver et meget uklart overblik over fordelingen af den danske udviklingsbistand på henholdsvis bi- og multilateral bistand. Umiddelbart virker det oplagt, at bistanden gennem EU, FN og udviklingsbanker og -fonde tilsammen må udgøre den multilaterale andel, og at resten er bilateral bistand. Men så enkelt er det ikke. Store dele af den humanitære bistand, de danske bidrag til klima og miljø mmm. går også via det multilaterale system.

For at få et klart overblik over den bi- og multilaterale bistand må man kigge på tidligere års udbetalinger, og en opgørelse viser, at hele 56,9 pct. af Danmarks bistand i 2019 blev leveret gennem det multilaterale system, selv om den multilaterale andel af dansk bistand officielt opgives som 30,6 pct. samme år.

Brexit betyder flere penge via EU

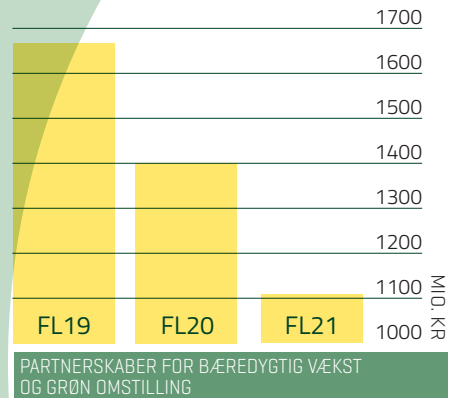
Danmarks bidrag til EU's fælles udviklingsbistand står til at stige med over en halv milliard kr. fra 2020 til 2021. I alt bliver det danske EU-bidrag i 2021 på 2.479 millioner kr., hvor det på dette års finanslov i alt er på 1.925 mio. kr. Det var ikke noget, regeringen gjorde det store nummer ud af ved præsentationen af FFL21 og Regeringens Udviklingspolitiske Prioriteter, og det har da heller ikke fremkaldt de store reaktioner.

Det kan skyldes, at størrelsen af det danske bidrag ikke er til forhandling i forbindelse med finansloven. Det fastsættes i forbindelse med vedtagelsen af det fælles EU-budget, senest i juli 2020. Her nåede EU-landene til enighed om det flerårige budget for 2021-2027, som også omfatter EU's fælles udviklingsbistand og de enkelte EU-landes bidrag til budgettet. Og det nye budget medfører en markant stigning i det danske bidrag de kommende år. Både fordi budgettet vokser, og fordi Storbritannien efter Brexit ikke længere bidrager til den fælles EU-kasse.

Det hører med til billedet, at Danmarks bidrag til EU-bistanden de seneste 5 år har været stigende i kroner og øre, samtidig med, at den samlede danske udviklingsbistand har været faldende. Med det danske EU-bidrag i 2021 på 2.479 mio. kr. af en total bistand på 16.653,3 mio. kr., når EU-andelen op på næsten 15 pct. af den samlede danske bistand. Og det er altså 15 pct., der ikke er til forhandling i forbindelse med finansloven – og som der i øvrigt ikke informeres ret meget om. Heller ikke i FFL21.

Markedsdrevet vækst

Fra fair til grøn

I 2019 besluttede S-regeringen, at bistanden til vækst og erhvervsindsatser ikke blot skal være bæredygtig, men også fair. I 2020 er fair droppet og erstattet med grøn omstilling. Alligevel skæres der på kontoen.

Mere end en halv milliard kr. er posten reduceret med fra 2019 til 2021, hvor der er afsat 1.138 mio. kr. Det er også en nedgang fra 2020, hvor der var afsat 1.404 mio. kr. Besparelserne er fundet på en række forskellige poster, og nogle af dem skyldes, at tilsagn, der blev givet i 2019 og 2020, rækker flere år frem.

Plads til nye initiativer

Selv om der spares på kontoen, er der også blevet plads til enkelte nye initiativer. Mest bemærkelsesværdig er 50 mio. kr. som et engangsbetrag i 2021 til en såkaldt projektudviklingsfacilitet for Danida Sustainable Infrastructure Finance (DSIF). DSIF gik tidligere under navnet Danida Business Finance, og endnu tidligere var ordningen kendt som "blandede kreditter". DSIF støtter infrastrukturprojekter, der ikke kan gennemføres på markedsvilkår. Og det specielle er, at bistand via DSIF kan ydes som bunden bistand – dvs. at projekter kan sendes i udbud forbeholdt danske firmaer.

Ordningen administreres af Investeringsfonden for Udviklingslandene (IFU) og bruges i disse år bl.a. til at finansiere en vindmøllepark i Etiopien og byvandsprojekter i Uganda og Kenya – opgaver, som altså er forbeholdt danske virksomheder.

De 50 mio. kr. i 2021 til projektudviklingsfaciliteten skal sikre, at IFU har tilstrækkelig udviklingsfaglig kapacitet til at udvikle og monitorere projekterne. I 2021 er der i øvrigt afsat 418 mio. kr. til DSIF – det er en stigning i forhold til de 400 mio. kr., der var afsat i 2020, hvor 350 af de 400 mio. kr. blev omdirigeret til den standbypulje, der kan aktiveres, hvis coronapandemiens udvikling i Afrika gør det nødvendigt.

Oplysning og civilsamfund

Mere, men mørkelagt oplysning

Oplysningsvirksomhed om udvikling står til et gevaldigt løft næste år: 64,5 mio. kr. er der afsat i 2021 mod blot 28 mio. i 2020. Det hører dog med til historien, at den største del af stigningen skyldes engangsudgifter i 2021, hvor der er afsat 14,5 mio. kr. ekstra til Danidas egen oplysningsvirksomhed for at finansiere en flerårig aftale om undervisningsmateriale til at understøtte børnenes julekalender.

Engagement: Andre 20 mio. kr. er afsat til at fortsætte det engagementsprojekt, der blev sat i søen med en bevilling i 2019 med det formål at engagere danskerne i udviklings samarbejdet og globale problemstillinger. I 2020 er engagementspuljen blevet forvaltet af Civilsamfund i Udvikling (CISU), men det er uklart, hvordan pengene skal bruges i 2021. Blot står der – som noget nyt – i FFL21, at 10 af de 20 mio. kr. er afsat til "at engagere unge danskere under uddannelse og lærlinge i udviklings samarbejdet gennem udvekslingsbesøg til udviklingslande." Der er ikke afsat penge til engagementsprojektet efter 2021.

Hvad sker der med oplysningspuljen og -udvalget? For Udenrigsministeriets oplysningspulje og Danidas rejsestipendier budgetteres der i 2021 for første gang i årtier med et rundt 0, og der er ingen forklarende tekst om punkterne i FFL21. Til gengæld er der afsat 18 mio. kr. til oplysningsaktiviteter, og det svarer præcist til de 17 mio. kr. til oplysningspuljen og den ene mio. kr. til rejsestipendier, der har været niveauet de seneste år. Det tyder på, at oplysningspuljen og rejsestipendierne i deres hidtidige form kan være for tid, fordi det kommer i forlængelse af, at Udenrigsministeriet i foråret i al stilfærdighed besluttede at suspendere både pulje og stipendier i 2020 pga. coronakrisen. Det blev også besluttet ikke at udnævne nye medlemmer til oplysningsudvalget, hvis 3-årige periode udløb i sommeren 2020. For første gang i årtier har Danida således ikke noget oplysningsudvalg, så det synes helt åbent, hvordan oplysningsmidlerne fremover skal bruges og forvaltes.

Digitale kampagner: Som noget nyt afsættes der i 2021 og hvert af de følgende år 2 mio. kr. til løbende kommunikation om udviklings samarbejdet, herunder digitale kampagner. Den hidtidige bevilling på 3 mio. kr. til kommunikationsplatformen for verdensmål fastholdes de kommende år.

Civilsamfundet i tænkeboks

Økonomisk set bliver 2021 'business as usual' for de danske civilsamfundsorganisationer. 935,8 mio. kr. er der afsat til dem på FFL21. Det er nøjagtigt det samme beløb som i 2020, der markerede en lille nedgang i forhold til 2019. Niveaulet har ligget stabilt siden det store sparehug i 2016, der skar ca. 170 mio. kr. af de 1.103 mio. kr., de danske civilsamfundsorganisationer forvaltede under SR-regeringen til og med 2015.

Nye rammeaftaler: Det betyder dog ikke, at 2021 bliver noget roligt år for de danske civilsamfundsorganisationer, for i 2021 udløber de rammeaftaler, som 14 danske organisationer har med Udenrigsministeriet nemlig, og der skal forhandles nye. Den forhandling er så småt ved at gå i gang og vil bl.a. ske på basis af en kommende evaluering af den danske civilsamfundsstøtte.

Civilsamfundets råderum: I finansloven for 2020 dukkede en ny post op: Civilsamfundets råderum. 43 mio. kr. bliver der i 2020 bevilget til at styrke civilsamfundets råderum, især i Afrika. Den bevilling videreføres ikke i 2021. Først i 2022 forudses igen en bevilling på 9 mio. kr. til det formål, som der også afsættes 39 mio. kr. til i 2023.

Flere myndigheds-samarbejder

For andet år i træk hæver S-regeringen bevillingen til myndigheds-samarbejder en smule i sit finanslovsforslag for 2021.

I 2021 afsættes der i alt 211 mio. kr. til sektorrådgivere og strategiske sektorsamarbejder. Det er næsten en fordobling i forhold til de 122 mio. kr. i 2019. I alt ventes der i 2021 at være udsendt ca. 40 sektorrådgivere, der alle er placerede på danske ambassader og arbejder sammen med partnerlandets myndigheder og danske myndigheder i ministerier, regioner, kommuner mv.

Administration

Flere folk i UM – men hvor mange?

Den samlede udenrigstjeneste slipper for ellers planlagte besparelser og får tilført 62,7 mio. kr. i 2021. Det svarer til en annullering af omprioriteringsbidraget for 2020 og 2021, der hvert år ville have betydet en besparelse på 2 pct. Reelt er der altså ikke tale om en opskrivning, men om at fastholde status quo.

803,9 mio. kr. Så mange penge vil regeringen bruge i 2021 på administration af udviklingsbistanden. Det er 3,6 mio. kr. mere end i 2020, og dermed fastholder regeringen den stigning på 65 mio. kr., der skete i 2020 i forhold til de 735 mio. kr., den tidligere VLAK-regering lagde op til at bruge. Stigningen skete for "at understøtte en synlig og effektiv gennemførelse af regeringens udviklingspolitiske prioriteter samt til en styrket kvalitetskontrol". Det blev også bebudet, at der ville ske nyansættelser.

Trods gentagne spørgsmål om, hvordan de ekstra 65 mio. kr. konkret er brugt, har Udenrigsministeriet kun kunnet oplyse, at der er "ansat en række generalister og økonomifaglige specialister i Udenrigsministeriet i 2020 til at styrke forvaltningen og styringen af udviklingsbistanden og gennemførelse af udviklingspolitiske prioritetsområder, herunder det grønne område, Afrika, indsatsen i nærområder og skræbelige stater."

Når det er interessant at vide, hvad de ekstra millioner kr. konkret er blevet brugt til, skyldes det Udenrigsministeriets såkaldte enhedstjeneste, hvor alle funktioner – EU-koordinationen, udviklingspolitikken, Trade Council og den almindelige udenrigspolitik – er samlet under samme tag med én samlet ledelse og ét fælles budget. Hvor stor en del af det fælles budget, der bruges på de enkelte områder, opgør ministeriet selv. Den del af de samlede udgifter, som ministeriet opgør som administration af udviklingsbistand, kan afrapporteres til OECD DAC som udviklingsbistand og er med til at sikre, at Danmark når målet om at give 0,7 pct. af sit BNI som bistand.

Når regeringen sætter beløbet til administration i vejret, må den derfor være i stand til at dokumentere, at de ekstra millioner rent faktisk bruges til formålet. Kan eller gør den ikke det, kan den komme under mistanke for det, der kaldes 'krydssubsidiering', nemlig at udviklingsbistanden reelt er med til at betale Udenrigsministeriets øvrige drift.

UDENRIGSTJENESTEN I MIO. KR.	2019	2020	2021
Nettoudgiftsbevilling	1771,8	1850,3	1926,7
Generelle fællesomkostninger	1001,6	851,8	811,6
Specifikt til udviklingssamarbejdet	268,5	293,3	329,5
I alt til adm. af udviklingssamarbejdet	728,0	800,3	803,9

KILDE FFL21

2021 tegner spændende

Den nye udviklingspolitiske strategi, som S-regeringen bebudede, da den tiltrådte i juni 2019, har offentligheden endnu ikke hørt meget til. Udviklingsminister Rasmus Prehn har dog ved flere lejligheder bebudet, at den skal være klar inden udgangen af 2021. Og i Regeringens Udviklingspolitiske Prioriteter 2021 varsles det, at den nye strategi vil føre til en større omlægning på finansloven for 2022 – altså ved præsentationen af FFL22 i slutningen af august 2021.

Her skal det også vise sig, om den hidtil ret upåagtede reguleringsmekanisme får dramatiske konsekvenser for den danske udviklingsbistand i 2022. For mens reguleringsmekanismen sparker udviklingsbistanden opad i 2021 pga. af et underforbrug i 2019, så kan den få helt anderledes negativ indflydelse

på udviklingsbistanden for 2022. Her kan det nemlig blive aktuelt at udligne et overforbrug fra 2020, hvor coronakrisen rammer dansk økonomi særligt hårdt – og dermed det BNI, som de 0,7 pct. udregnes ud fra. De seneste skøn viser et fald i det danske BNI for 2020 på omkring 5 pct. Hvis det lander dér, kan situationen om et år blive den, at reguleringsmekanismen kan trække omkring 1 milliard kr. ud af det danske bistandsbudget for 2022 for at efterregulere et merforbrug i 2020. Hvis altså regeringen også næste år bringer reguleringsmekanismen i anvendelse.

Værd at holde øje med i 2021

- Ny udviklingspolitisk strategi – bebudet klar inden udgangen af 2021
- Siger Danmark farvel til de sidste prioritetslande i Asien?
- FFL21 lægger op til en revurdering af dansk bistand til Tanzania og Uganda – hvad fører det til?
- Sker der ændringer, når de danske civilsamfundsorganisationer skal forny deres flerårige rammeaftaler med Udenrigsministeriet?
- Bliver et forventet 'overforbrug' i bistanden i 2020 pga. coronakrisen modregnet i 2022-bistanden?

TEKST
JESPER HELDGAARD
JHELDGAARD@GMAIL.COM

LAYOUT/DESIGN
KIT HALDING/SURVIVALKIT.DK

UDGIVER
TIMBUKTU FONDEN, OKTOBER 2020
WWW.TIMBUKTUFONDEN.DK

TRYK
PRINFO TREKRONER